

Forslag til Finanslov for 2021 (Naalakkersuisoq for Finanser)

Forslag til Inatsisartuts Finanslov for 2021

Inuit Ataqatigiit finder troværdighed ved politisk arbejde som vigtig. Vi ved at vi i vores politiske arbejde må træffe en beslutning som "skibets passagerer" ikke er tilfredse med. Vi skal altid sikre, at skibets passagerer efter ankomst skal forstå, at vores beslutninger har været yderst nødvendige og at disse beslutninger resulterer i, at vi ankommer destinationen. Man skal tro på politiske tanker og mål. Da vores valgoplæg er et resultat af de stemmer vi får, så vil Inuit Ataqatigiit gennem oplægget her søge at gå i kompromis med koalitionen partier.

I dag fejres FN's børnedag og FN's børnerettigheder. Dagen markerer en ændring i den globale adfærd, som understreger et bedre og mere sammenhængende liv. Dagen som vi tænker på positivt.

Inuit Ataqatigiit ønsker at spørge koalitionen partier om de er parate til at tilbagerulle afgifter på varer i forbindelse med finansloven. Vi stiller dette spørgsmål fordi vi i Siumuts sidste valgoplæg kunne se følgende:

Afgifter på varer – uden at belaste borgerne

Jeg citerer: *"I takt med at Vort Lands egne indtægter stiger, så skal afgifterne på disse varer tilsvarende falde, ligesom at afgifterne på brugsgenstande og varer, som der er behov for i erhvervslivet og til at opretholde livet, skal sættes herefter."* Citat slut.

I ved alle at Naalakkersuisut i 2018 fremlagde en redegørelse om fattigdom og ulighed og jeg er sikker på at i alle har læst den. Der ønsker jeg at citere en mor der udtaler sig om sine børns behov: *"Jeg laver ikke aftensmad hver dag. Vi spiser noget tørt rugbrød. For jeg har ikke råd til at lave mad hver aften med kartofler, grøntsager og kød og det hele. Jeg skal være sparsommelig hele tiden, og det er svært. Godt nok ser vi store ud, men det er fordi, vi spiser nogle billige ting. Mine børn får så mange konserveringsmidler i billig mad. Men jeg gør det, så godt jeg kan."* Citat slut.

Det er et lille udpluk af beviser for politikken, selv om der er mange forhold man kan blive fortørnet over at læse som vores mange medborgeres med lave indkomsters kamp i dagligdagen for at klare dagen af vejen. Der er mange beviser for, at vi politisk har grundlag for at tilbagerulle afgiftsforhøjelser. Hvis Siumut ikke skal miste sin troværdighed, hvad holder dem tilbage for at tilbagerulle afgiftsforhøjelserne?

Man kan i Demokraatits partiprogram læse følgende: "En afgift er intet andet end skjult skattebetaling, der ovenikøbet som oftest rammer skævt, da alle betaler det samme uanset indkomst." Citat

slut. Nunatta Qitornai blev skabt for at bekæmpe de byrder som de stigende priser der bliver pålagt borgerne. Man kan blot sige, om koalitionen ønsker at fortsætte en politik der basalt set er grundlæggende imod deres politiske målsætninger? Eller ønsker i at tilbagerulle afgifterne og dermed lette på folks levevilkår?

Koalitionen har haft udmeldinger om, at man ikke vil skrue yderligere op på afgiftsskruen her i landet, men på det foreliggende forslag til finanslov, forventer de at få 11 mio. kr. flere ind via afgifter, hvorfor de lægger op til, at man via det kommunale bloktilskud vil få en besparelse på netop 11 mio. kr. Inuit Ataqatigiit er ikke enige i den politik der forhindrer bedre økonomiske vilkår for både kommuner og borgere.

Beskæftigelsesfradrag til Landskassen

Inuit Ataqatigiit har lyttet til de optimistiske udtalelser fra koalitionen om at der vil blive skabt økonomisk fremgang i samfundet som følge af beskæftigelsesfradragets indførelse. Men vi havde ellers ikke forventet at den merindkomst for kommunerne på 18 mio. kr. ville blive hentet hjem via en nedskæring af netop 18 mio. kr. på det kommunale bloktilskud. Vi ved også at man ved nedsættelse af selskabsskatten forhindrer kommunerne at få op til 25 mio. kr. i indtægter som Naalakkersuisut samt koalitionspartierne nu har flyttet til Landskassen.

Økonomisk stærke kommuner?

Naalakkersuisut fremsætter 62 ændringsforslag. Af disse er 54 forslag til ændringer af bevillinger, 8 forslag til ændringer af tekstanmærkninger. Inuit Ataqatigiit bemærker at det af Naalakkersuisut fremsatte ændringsforslag vil medføre færre midler til kommunerne, hvilket vi er imod.

Hvor bliver Siumuts flotte udmeldinger fra deres landsmøde som Inuit Ataqatigiit er enige i; jeg vil citere dem her:

”Siumup anguniarpaa kommunit aningaasaqarnikkut suliasatigullu namminersortuunerisa ineriartortinnissaat, kommuninik aaqissuusseqqinnermi pilersaarussiaasimasut isumaqatigiissutillu nu-taat malillugit. Kommuuninut politikkikkut tunngaviusumik Siumup siunertatut anguniagarai, makkuusut...

Nunatsinni najugaqarfiit naligiimmik ineriartortinneqassapput. Nunatsinni sumiluunniit najugaqaralarutta pitsaasumik atugaqassaagut. Najugaqarfiit tamarmik ineriartortitsinissamut ingerlatseqataasinnaanerat Naalakkersuinikkut qulakkeerneqassaaq. Nunatsinni kajuminnartuusariaqarpoq sumiiffiit tamarmik ineriartortissallugit, najugaqarfigissallugit aningaasatigullu piorsassallugit. Kommunerujussuarni kiffartuussineq, suliffissaqarneq aningaasatigullu atugassarititaasut naligiinnerunissaat anguniarlugu ineriartortitsineq ingerlanneqassaaq.” Citat slut.

Inuit Ataqatigiit ønsker samarbejde – uanset vi er i oppositionen – fordi vi prioriterer borgernes levevilkår højt. Selvfølgelig søger vi samarbejde på grundlag af de mål vi kender i forvejen, ligesom vi her i oplægget også medtager de positive elementer fra partiprogrammer og landsmødeudtalelser fra koalitionen partier som vi finder anvendelige for at være med til at sikre bredt forlig. For vi forventer at Naalakkersuisut tager udgangspunkt i hvad Siumut har besluttet på et landsmøde. Men vi må afvente 3. behandlingen af finanslovsforslaget for at se om man agter at realisere den politik Inuit Ataqatigiit ønsker at støtte.

Derfor er Inuit Ataqatigiit parate til at samarbejde om den beslutning om at man her i landet bevilger anlægsmidler rimeligt ligeligt fordelt til kommuner og bygder. Vi ønsker at fordele midler ud til

de mange byer og bygder hvor man ikke har planer om at udføre anlægsarbejder. Vi ønsker og søger samarbejde om at disse gode formål også bliver realiseret.

Selvforsyning

Hjemtagelse af fødevareområdet fra rigsmyndighederne, for selv at udøve myndighedsopgaven er et af Inuit Ataatigiits politiske målsætninger. Det er også et mål som Siumuts landsmøde har vedtaget, så derfor er det et mål som vi kan tage fat omkring. Da det kom til stykket bakkede koalitionen og sagde at det var for farligt at hjemtage området og vi har stadigvæk tilgode for at blive belyst om hvad det egentligt er der var for farligt.

Det er et af Inuit Ataatigiit allervigtigste politiske mål at vi i stor stil styrker vores selvforsyning af fødevarer her i landet, som vil resultere i oprettelse af nye arbejdspladser. Vi har også til denne finanslov fremsat ønske om at starte op på finansieringer efter landbrugsrådets opfordringer. Siumuts valgoplæg er i harmoni med Inuit Ataatigiits valgoplæg, hvilket også er en del af landsmødets beslutninger som jeg her vil citere:

”Nunalerinerup uumasuuteqarnerullu inuussutissarsiuutaanerisa annertusarnissaat Siumup sulisutigiuaassavaa, aamma ineriartortitsinermut aningaasalersueriaatsit ilanngullugit.” Citat slut. Da Inuit Ataatigiit er åbne for et samarbejde med koalitionspartierne, så har vi lyttet til de udmeldinger som lederne er fremkommet med, og vi bakker selvsagt op om de emner som vi er enige med.

Vi håber at der opnås resultater. For vi kan slet ikke forestille os at de beslutninger Inuit Ataatigiits bagland har truffet omkring politiske målsætninger under landsmødet forbigås. Hvis ikke man på finansloven for 2021 vil realisere det af Siumut landsmøde truffede beslutninger samt de mange punkter der allerede forefindes i koalitionsaftalen, så må der være noget der ikke stemmer. Inuit Ataatigiit ønsker at deltage i samarbejde om de andre partiers mål som vi er enige i. For Finansloven for 2021 vil være den sidste finanslov i denne valgperiode som vi har mulighed for at kunne realisere vores målsætninger.

Vores lands økonomi

I forbindelse med opstart af finanslovsforhandlinger fremkom Inuit Ataatigiit med et ønske om at forhandlingerne sker i fuld åbenhed, ligesom vi fremsatte ønsker om forbedringer af befolkningens levevilkår og at man øger deres økonomiske muligheder.

1. Vi ønsker en at lette borgernes levevilkår – at man gennem tilbagerulning af de afgifter der blev indført i 2019 øger antallet af selvforsynende borgere ved at tilbageføre 200 mio. kr. til borgerne, eller

- At personfradraget løbende reguleres.

2. Tidlig indsats

- At pædagogernes løn justeres så den svarer til andre lønninger i socialfaglige område.
- At der rettes op på tandbøjlebehandling til børn.
- Øgede forebyggende indsatser, at man skaber en fond som kultur- og idrætsfolk kan søge til, til særlige indsatser.

3. krop og sjæl 7,5 mio. kr.

- At man etablerer en kunstfond, hvor også driftsomkostninger medtages. At vi deltager i Timer-soqatigiit Kattuffiats mål om mere aktivitet i 2030 gennem en bevilling. At der sker en bevilling til patienthjem til fysiske og psykiske støttetiltag og til øget personale.

4. At der bevilges til indsatser mod globale klimaforandringer samt miljø.

At bevillinger til ICC ikke bliver nedsat, der er vi også enige med de beslutninger partiet Siumut har truffet og vi ønsker en realisering af disse.

- At der bevilges til renholdelse af natur, til affaldshåndtering, inklusive natrenovation, også til andre særlige tiltag.

5. Til rationalisering af administrationen og for at nedsætte bevillingerne mærkbart.

- Vi ønsker at være en del af reformarbejdet af administrationen – Der skal ske ansættelsesstop for udefrakommende personale. Nødvendige stillinger, såsom stillinger inden for social- og sundhedsvæsenet undtages.

- Fribil til medlemmer af Naalakkersuisut ophører.

- omkostninger til eksterne konsulenter nedbringes betragteligt.

Inuit Ataqatigiit er rimelig tilfredse med den økonomiske status her i vores land. Vi bakker op om de nødvendige store anlægsinvesteringer som sikrer den fortsatte udvikling af vores samfund. Vi er opmærksomme på og vil ikke vende det blinde øje til, at den økonomiske fremgang i vores land ikke er kommet borgerne til gode. Lavindkomstgruppen, familier med mange børn, enlige forældre, de gamle og personer med handicap samt mange bygder og byer har ikke mærket til den økonomiske fremgang, tvært imod, mange af disse har oplevet tilbagegang på deres levevilkår. Selskaberne møder omsætningsfremgang, nedsættelse af selskabsskatten og uændrede priser som selskaberne opkræver af samfundet.

Tal fra Grønlands Statistik bekræfter at uligheden i samfundet er voksende. Kommunernes mulighed for en økonomisk fremgang bremses fra politisk hold, alt imens kommunerne har store udfordringer på socialområdet med stor arbejdsløshed, hvor afmatning på det private erhvervsliv i byer som følge af manglende anlægsarbejder, hvor man kun sker nedrivning af boliger.

Hvis tingene skal vendes, må vi samarbejde, og da vi er nødt til at enes, må vi alle tage medansvar. Her i en tid hvor samarbejde er påtrængende nødvendig, er det ekstra ærgerligt at Naalakkersuisut ikke har haft et godt samarbejde i Finansudvalgets arbejde. Inuit Ataqatigiit er enige med Finansudvalgets krav om at der på Finansloven skal opnås et balanceresultat. Samfundet skal ikke bruge de kommende år for at dække det hul som underskuddet har medført; tvært imod ønsker vi at man bevilger midler til bedre levevilkår.

Vi kan ikke nøjes med at sige, at vi aldrig nogensinde har haft så mange penge i kassen, og efterfølgende udarbejder et budget med et bragende underskud. Inuit Ataqatigiit afviser aldrig kategorisk et eventuelt underskud, hvis det sker for at sikre befolkningen bedre levevilkår. Eller når man ikke finansierer øget velfærd fra folks egne lommer. Inuit Ataqatigiit er selvklart imod at man nu politisk hold gør de rige endnu rige ved at man tømmer de fattiges lommer for penge.

Vi er et venstreorienteret parti. Vi har interesse i, at folk med en god økonomi fortsat skal have mulighed for at bevare deres økonomier. Vi har en interesse i, at vores aktieselskaber er sunde. Vi søger altid gode indtægtsmuligheder. Dermed kunne vi sikre at folk med behov og lavindkomstgrupperne kan udvikle sig og opleve fremgang på levevilkår, hvor vi ønsker at have midler til at sørge for at sikre at folk fremadrettet kan være selvforsynende.

Sundhedsområdet

For en del år siden udtrykte mange mennesker et ønske til politikerne om at de ønskede en skatteforhøjelse for at sikre, at deres medborgere med sygdomme kunne få bedre behandlingen inden for sundhedsvæsenet. Dermed understregede borgerne at de ønsker mere solidaritet og udtrykte utilfredshed med sundhedsvæsenet og ønskede at der fra politisk hold findes løsninger.

Nu er vi kommet til det stadie, at vi må træffe politiske beslutninger om at afværge at der sker pris- og lønregulering på sundhedsvæsenets ydelser. Inuit Ataqatigiit er ikke enige i, at man fra politisk hold tager initiativ til at fjerne 50 millioner som eller kunne brugers til at forbedre sundhedsvæsenet. Inuit Ataqatigiit bakker op om det synspunkt som mange mennesker frem kom med. Nemlig, at vi må finde penge til at sikre at vores syge medborgere modtager bedre behandlingstilbud. Vi må stå sammen, som samfund står vi overfor sundhedsmæssige udfordringer. Lad os samle vores kræfter og i samarbejde hele den sår som er opstået mellem sundhedsvæsenet og befolkningen.

Lad mig på vegne af Inuit Ataqatigiit på det kraftigste understrege, at vi prioriterer vores medborgeres sundhed frem for alt. Lad mig understrege, at man må vurdere debatten om Atassuts forslag om at aflevere ansvaret af sundhedsvæsenet tilbage til staten kan betegnes som en debat hvor mennesket ikke er sat i centrum. Jeg synes at forslaget om forespørgselsdebat er ganske udmærket forslag. Det satte spørgsmålstejn omkring vi som samfund kan løfte sundhedsvæsenet med på et tilfredsstillende niveau. Men personlig mening om dette er, at vi ikke kun skal debattere hvorvidt sundhedsvæsenet skal være et dansk eller grønlandsk ansvarsområde, men at vi debatterer hvordan vi kan slå vores ressourcer sammen og øge samarbejdet.

Kære medborger, kære venner, kære kolleger, ja kære familie og medborgere; jeg tror på, at sundhedsvæsenets service kan være endnu bedre. Jeg tror på, at man kan samarbejde på tværs af lande og statsgrænser. Jeg tror på, at vi ikke skal nøjes med de sundhedsydelser vi tilbyder befolkningen, men at vi må øge indsatsen for at sikre at vores medborger kan få et længere liv og dermed kunne vi sikre, at indsatsen bliver til gavn for alle. Man kan ikke bruge danskheden eller grønlandskheden til at vurdere værdien på et menneskeliv.

Inuit Ataqatigiit ønsker at vi ikke standser med vurderingen af sundhedsvæsenet, men at vi løbende vurderer sundhedsvæsenet. Der vil være forhold som skal rettes op i sundhedsvæsenet til evig tid og denne udfordring kan vi komme ud af gennem at vi er gode til at samarbejde med hver andre. For at kunne opprioritere indsatsen for vore næste, må vi øge et omfangsrigt samarbejde. Vi skal se ud over landegrænser og ikke standses af vores forskelligheder, vi må starte med at sætte menneskets liv i centrum.

Lad os finde samarbejdsemner gennem debat

Siumut, Demokraatit, Nunatta Qitornai og Inuit Ataqatigiit mener at vi kan samarbejde. Efter hvad vi hos Inuit Ataqatigiit kan føle os frem til, så mener vi at partiernes målsætninger som er bekræftet gennem landsmøder og de valgoplæg vi har præsenteret vælgerne, lægger tæt op ad hinanden. Tidligere har vi været gode til at forhandle om de emner vi arbejder med politisk samt om landets ledelse, nu er det som om, at disse forhold er saga blot.

Gennem arbejdet i de stående udvalg sætter vi lid til vores erfaringer fordi vi oplever en meget lukket arbejdsmetode. Vi savner vilje til forhandling og ad-hoc udvalg som tidligere valgte medlemmer har været så gode til at benytte. Dengang nøjes man ikke med 2 minutters taletid her i salen, man benyttede sig af korridorsnak. Den måde man driver politisk håndværk på i dag bekræftes gennem det arbejde vi nu har foretaget i forbindelse med finanslovarbejdet, hvor man tidligere har været dygtigere til at indgå kompromisser.

Inuit Ataqatigiit er parate til at tage medansvar gennem finansloven. Vi er enige med Siumuts og Demokraatits udmeldinger, nemlig at vi i udvalgene er dygtige til at samarbejde og er gode til at indgå kompromisser for at sikre et godt resultat. Så vidt Inuit Ataqatigiit kan vurdere, er medlemmer af Inatsisartut gode til at finde sammen, uden at det kommer an på, hvorvidt man er en del af

koalitionen eller ej. Vi skal have kræfter til at kunne indrømme, at det ikke er sundt at vi kun får et kort tidsrum til at behandle og tage stilling til Naalakkersuisuts initiativer. Vi skal være påpasselige med, at medlemmer af Inatsisartut ikke ender som en flok nikkedukker, for det vil have negative konsekvenser for nøje den lovgivningsmæssige indsats vi udfører for borgerne. Vi ønsker ikke at vores opfordring til koalitionen bliver misforstået. Inuit Ataqatigiit er meget tilfredse med, Naalakkersuisoq Steen Lynges nærværende måde at arbejde på, hvor han i god tid informerer os lovgivere med forhold vi skal være opmærksomme på.

Vi håber at det nye medlem af Naalakkersuisuts arbejdsmetode, hvor det ikke kommer an på om man er en del af koalitionen eller ej, også bliver benyttet af resten af Naalakkersuisut. Inuit Ataqatigiit ønsker at Inatsisartut efterlyser en vilje til samarbejde der tager udgangspunkt i oplyst grundlag. Hvis det hele ender med at man passivt afventer hvad der vil komme fra Naalakkersuisut og bare nikker ja ukritisk, så har vi ofret demokratiet.

Den finanslov der nu er til genstand for forhandling, er et historisk underværk. Finansudvalget har manglet tid til at udføre et nøje arbejde på vegne af befolkningen, hvorfor et grundigt arbejde af hele forslaget ikke har fundet sted. Derfor anbefaler Inuit Ataqatigiit at henvise forslaget til grundig gennemgang forud for tredjebehandlingen af hele forslaget til Finansloven.